

До
Членовете на научното жури по открита
процедура за публична защита на
дисертационен труд за придобиване на
образователната и научна степен „доктор“
по научната специалност 3.8. „Икономика“
при катедра „Информатика и икономика“ при
ВСУ „Черноризец Храбър“ Варна.

РЕЦЕНЗИЯ

върху представен за рецензиране дисертационен труд от
докторант ИВАЙЛО ТОНЧЕВ МАНОИЛОВ –
докторант във ВСУ

Изготвил рецензията: проф. д-р Михаил Дочев Михайлов –
хабилитиран преподавател по научна специалност 3.8.
„Икономика“, съгласно Заповед 1742/19.12.2017 г. на Ректора
на ВСУ.

Автор на дисертационния труд е Ивайло Тончев Маноилов –
докторант на самостоятелна форма на обучение, докторска
програма "Счетоводна отчетност, контрол и анализ на
стопанската дейност" към катедра „Информатика и икономика“
при ВСУ. Изследванията и разработките са направени във ВСУ и
практиката.

Тема на дисертационния труд "ПРОБЛЕМИ ПРИ ОТЧИТАНЕТО И ОЦЕНКАТА НА БИОЛОГИЧНИТЕ АКТИВИ И СЕЛСКОСТОПАНСКАТА ПРОДУКЦИЯ"

I. Общо представяне на дисертационния труд:

1. Предмет

Предмет на дисертационния труд са проблемите, свързани с ролята, мястото и значението и практическата приложимост на регламентираните отчетни и оценъчни подходи, свързани със счетоводното отчитане и представяне на биологичните активи и селскостопанската продукция в селектирана извадка от български предприятия.

2. Обем:

Дисертационният труд съдържа 247 страници, от които 210 страници основен текст и 37 страници приложения. Включва 28 фигури и 20 таблици в три глави и 16 приложения.

3. Структура:

Изследването се състои от увод, три глави, заключение, списък на използваната литература, азбучник на използваните съкращения и приложения. Структурата на дисертационния труд се определя от предмета, обекта и изследователските цели и отразява подхода, възприет от автора към темата за изпълнение на поставените изследователски задачи.

4. Литература:

При написването на дисертационния труд авторът е използвал 113 заглавия, от които 81 на български език, 18 чуждестранни - 2 на руски език, 16 на латиница, 14 нормативни акта.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

1. Актуалност на темата. Темата на разработката е интересна за нашата теория и практика. Тя се свързва с необходимостта от разграничаване на предмета и обекта

на изследването. Настоящият труд е **актуален** по своята същност в резултат на неизбежната приложимост на оценката както за счетоводни, така и за финансови цели. Оценката и нейните аспекти са обект на разгорещени дискусии през дългия път на световното икономическо развитие както в миналото, така и към момента. Оценката е съпътстващ етап както от счетоводното отчитане, така и от представянето и оповестяването, анализирането и вземането на управленски решения. Безспорно е необходимо правилно и адекватно оценяване на специфичните селскостопански обекти, а именно биологични активи и селскостопанска продукция. За постигането на последното трябва да бъде възприета и прилагана последователна и обективна счетоводна политика относно методите и моделите за оценка. Подходящото и добре функционално организирано текущо счетоводно отчитане е предпоставка за създаването на информационни масиви както за протеклите стопански процеси с активите, така и за приложената оценка. Посредством организацията на счетоводното отчитане е уместно да бъдат създадени предпоставки за надеждно изчисляване на себестойността на добитата селскостопанска продукция и създадените биологични активи.

2. Обектът на изследване са отчитането и оценяването на биологичните активи и селскостопанската продукция. Това прави и самата разработка актуална за теорията и практиката.

3. Анализ на степента на разработеност на изследваната проблематика от други учени.

С направените изследвания авторът е търсил и намерил мястото на биологичните активи и селскостопанската продукция и проблемите на отчитането и тяхната оценка. Направен е критичен анализи на съществуващата нормативна уредба. Интерпретирането на изследваните въпроси от други автори добре се анализират, като се изразяват собствени становища (изследват се и множество западни автори). Теоретична основа на дисертационния труд са научни трудове, създаващи концептуална основа на изискванията на НСС и МСС. Формата и съдържанието на дисертационния труд

отговарят на поставените цели и задачи на изследването. Конкретни разработки от други автори са малко на брой. Авторът е направил достатъчно изследвания в дадената област, като изразява собственото си отношение по разглежданите въпроси. Дисертационният труд се основава също така на изследване на международните стандарти, имащи отношение към темата, на публикувани и одитирани отчети и статистическа информация, на материали от научни конференции, монографии, статии, студии, които се отнасят към изследваната проблематика.

4. Обемът на представения дисертационен труд е напълно достатъчен за едно подобно изследване. Няма излишни текстове.
5. Предложените в дисертационния труд схеми, графики и таблици напълно удовлетворяват изискванията за брой и качество. Последните са много добре оформени и свързани с текстовото изложение.
6. Научната, езиковата и стиловата редакция са издържани. Дисертационният труд се представя на български език. Използва се стандартен научен подход и в съответствие с това научен апарат. В работата не се забелязват съществени отклонения, повторения и логически противоречия. Отделните части са съразмерно представени. Езикът на автора е приемлив. Приложеният инструментариум при изследването е подходящ.
7. Налице е коректно представяне на емпиричните данни. Използваната информация от практиката е подходяща за изследването. Изчислителните процедури са правилно приложени.
8. В представената разработка кандидатът е спазил правилата на научната етика. Литературните източници са правилно цитирани. Не са констатирани дублирани ръкописи. Липсва наличие на плагиатство.
9. Представеният автореферат отразява вярно и точно написаното в дисертационния труд.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

Представеният текст в дисертационния труд съдържа нови научни идеи и резултати с мнение за тяхната значимост. Това намира израз в:

1. Направеният преглед на литературните източници, свързани с изследване на действащото законодателство в областта на международните и национални счетоводни стандарти, запълва теоретична празнина в теорията за селскостопанската продукция. Извършено е многоаспектно изследване на информацията.
2. Представеният дисертационен труд се откроява и със следните приноси, свързани помежду си.
Авторът извежда и систематизира възникналите противоречия и трудности, касаещи идентифицирането, разграничаването на биологичните активи, на селскостопанската продукция и други съдържателни аспекти на използвания понятиен апарат, характерен за селското стопанство. Доразработва, разширява, допълва специфичните рискове за селското стопанство с цел обобщаването им в единна структура, присъща както за земеделието, така и за животновъдството;
3. Доказва трудностите за получаване на вярна и честна себестойност по счетоводен път и изключителните проблеми за това по оперативен път за нуждите на управлението и данъчното облагане, при прилагане на модела на справедливата стойност.
4. Извеждат се модели за изчисляване на себестойността по оперативен път;
5. Предлага се нова методика за отчитане на възникналите оценъчни разлики при прилагане модела на справедливата стойност с цел запазване на информацията за оценката на активите в исторически план и своевременно следене на размера им.
6. Предложен е авторов модел за оповестяване на биологичните активи и селскостопанската продукция.
7. Извършено е емпирично изследване, обхващащо както информация от публичните отчети на изследваните единици, така и на събрана такава при директни

контакти (лице в лице) с тях. Доказано е неспазването на предписаната форма за отчитане и изготвяне на ГФО, публикувани в Търговския регистър. Извършен е SWOT анализ на качествените характеристики и полезността на справедливата стойност и себестойност като модели за оценка.

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд.

Позволявам си да формулирам някои препоръки и бележки, които биха могли да подпомогнат бъдещите изследвания на докторанта, като тези ми препоръки по никакъв начин не биха могли да повлияят върху общото ми положително впечатление от работата на кандидата. Става дума за:

1. Необходимостта от по-сериозна критика на слабостите в практиката когато се дават препоръки към нея. Особено внимание трябва да се насочи към по-задълбочено изследване на информационните потоци в системата на селското стопанство и ролята на приложен софтуер.

2. Необходимо е публикациите на автора да намерят по-широко международно признание. Публикациите да се отразяват в повече реномирани списания.

3. На някои места текстът е разводнен. Някои описания могат и да отпаднат.

4. Част от примерите могат да се съкратят или изложат в края на текста като приложения.

5. Кое е първично – отчитането или оценката?

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение.

Представеният дисертационен труд представлява цялостно и завършено научно изследване по актуална за теорията и практиката тема. На последният трябва да се даде положителна оценка. Препоръчвам на членовете на научното жури да дадат такава положителна оценка на разработката и автореферата и гласуват за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност 3.8. „Икономика“ на докторант Ивайло Тончев Маноилов.

Януари 2018 г.

Изготвил становището:

/проф. д-р М. Дочев/